

biològics i socials comença a ser superada. N'és un gest, més que simbòlic, la limitació del Congrés a un únic centre d'atenció, per bé que abordat des de punts de vista plurals. *El Procés d'Emmalaltir* ha estat estudiat en els aspectes biològics i ambientals, en l'entorn social i cultural, i en relació amb el sistema sanitari. En tots els casos, en major o menor mesura, hi sura una concepció unitària i integradora del te-

ma. En aquest sentit, podríem definir aquest primer congrés celebrat al País Valencià com un congrés de síntesi dels dos anteriors i, al mateix temps, de transició cap a d'altres que, previsiblement, accentuant aquesta tendència dominant, aniran dissenyant, impel·lits per la pràctica social, un espai on desenrotllar polítiques sanitàries més concretes, estructurades, homogènies.

I és que aquesta primera síntesi no pot amagar les divergències quant a punts d'interès d'investigació, entre els congressistes de Catalunya i els del País Valencià. Mentre els valencians han copat la secció d'aspectes ambientals (de set ponències presentades, sis són seues), les altres seccions són majoritàriament ocupades per treballs catalans. En el cas de l'apartat sobre els aspectes

biològics, de manera exclusiva.

Això no és casualitat, és clar. Delata ben clarament quines són les respectives etapes per què estan passant els dos moviments de professionals de la salut nacionalista, i el distint grau de recuperació nacional dels dos territoris.

El valencià, tot just emergent, i quasi estrictament operant des de la plataforma de la Universitat, desplega una pràctica d'in-

Una obertura a la Calixt III

Rosa SOLER

A les 8 de la nit del dijous dia 1 de novembre, a la Pèrgola de Castelló, el conseller de Sanitat de la Generalitat valenciana, en representació oficial del president Lerma, va declarar obert el XII Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana. M. A. Millana, amb la seua sola presència, va significar el millor desmentiment de la capciosa campanya de premsa desfermada, és clar, per *Las Provincias*, que, dies abans, va publicar en primera pàgina que ni Lerma ni Millana no havien acceptat la presidència de l'acte d'obertura.

Perquè l'esdeveniment tinga la unívoca lectura que li escau, hem de deixar constància que acompanyaven Millana, en la mesa presidencial, el conseller de Sanitat de la Generalitat de Catalunya, Josep Laporte, i el del Consell Interinsular Balearic, Gabriel Olíver; el síndic del Consell General de les Valls d'Andorra, Francesc Cer-

queda; el president de la Diputació de Castelló, F. Solsona; el regidor de cultura de l'Ajuntament de Castelló, M. Bellido, i els presidents dels congressos del 76 i del 80.

Els 270 congressistes de Catalunya, els 110 valencians, els 15 illencs, els 3 nord-catalans, els 2 d'Andorra i els 2 de l'Alguer, amb moltes respectives parelles, eren els gojosos testimonis d'aquella cerimònia. El president del Congrés, Emili Balaguer, va definir el solemne moment amprant la fórmula a un seu conciuatà xatívic del segle XV, Calixt III, que va deixar dit «*Magna profecto est gloriae nationis catalanae diebus nostris*» (veritablement són dies gloriosos per a la nació catalana), amb motiu del seu accés a la càdida de Roma. I si un ¡sant Pare ho ha dit...!

«Aquest és un dels objectius d'aquest Congrés: donar testimoni de la unitat del nostre idioma», també va dir en el mateix vibrant discurs, Balaguer. Reblar un volta, i una

El tres consellers de Sanitat del Països de Llengua Catalana

altra, allò que és un fet científic i una evidència pràctica (cap dels assistents al Congrés, Millana inclòs, no va necessitar la traducció simultània) potser convenient pel que té de desintoxicació ideològica, venciment de tabús o, fins i tot, d'espectacle insòlit, en el cas d'alguna autoritat reticent a dir les coses pel seu nom, que ho fa una vegada a l'any. Ara bé, acabat l'exercici de constatar que la substància és comuna, és summament saludable no aturar-s'hi. Això és el que ha fet el XII Congrés, que, a través de l'activitat científica generada, ha tornat a demostrar les plenes versàtils capacitats del nostre idioma com a llengua d'alta cultura.

I com que l'existència de la llengua està molt més amenaçada que l'essència,

tant en ponències, comunicacions, o taules redones, els congressistes han investigat i exposat la realitat social de la llengua catalana en l'ensenyament de les Facultats de Ciències de tot l'àmbit lingüístic, així com l'ús com a llengua de relació amb el malalt.

Ahora el Congrés ha servit per a posar a disposició dels nostres professionals de la salut una sèrie de manuals, diccionaris, o vocabularis d'ús imprescindible per a tot catalano-parlant culte. Així, l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears ha reeditat el *Vocabulari Mèdic* i l'*Índex Farmacològic*. També és summament útil per a metges de capçalera *Mitjans de diagnòstic en la medicina privada*.

Que l'esperit de Calixt III ens siga propici.

vestigació estretament vinculada a la defensa d'una terra fortament impactada per una industrialització retardada, particularment salvatge pel distanciament absolut que els sectors dominants mantenen respecte al medi vital.

No és estrany, doncs, que les ponències valencianes presentades gasten títols tan significatius com ara: *L'Albufera de València i la problemàtica de la contaminació de les aigües continentals costaneres*, *Sobre algunes intoxicacions vegetals freqüents a l'àrea valenciana*, *Perspectives actuals del tractament d'aigües residuals per mètodes anaerobis*. O, com a indicadores d'una urbanització caòtica i vertiginosa: *La contaminació acústica a la ciutat de València*, *La ciutat com a ecosistema*, etcètera. Pel que fa a comunicacions, «Survey» de necessitats bàsiques després d'una catàstrofe (la Ribera), o *Conseqüències sanitàries de les inundacions de 1982 al País Valencià*, tornen a donar participació valenciana.

Els catalans, pel seu cantó, deixen clar amb les seues ponències que posseeixen un capital humà capaç d'abastar totes les seccions, però que, amb tot i això, certs capítols són primats per les necessitats que un major control de recursos sanitaris propis hi genera. Això els fa decantar-se cap a l'anàlisi de l'entorn social i cultural, i del sistema sanitari. El monopoli de la secció d'aspectes biològics del procés d'emmalaltir palesa, d'altra banda, que les distàncies són enormes tocant, sobretot, a tècniques d'avantguarda com l'enginyeria genètica o la teràpia molecular. Tot plegat, els catalans veuen determinada la seua pràctica per una més gran possibili-

tat de planificar i intervenir preventivament en la política sanitària i redefinir-la en un sentit cada volta més autònoma.

Ací voldríem assenyalar l'experiència capdavantera i exemplar de la creació d'un *model d'història clínica* que han elaborat el doctor Gol i el seu equip de col·laboradors, a instàncies de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat

la lliçó magistral donada per Giner Sorolla, de la Universitat de Florida (USA), sobre *Carcionogènesi química i ambiental: mecanismes i fal·làcies*. El prestigiós professor de Vinaròs va deixar-hi ben assentat que el càncer, lluny de ser una malaltia del present, és un procés lligat a la mateixa vida, ja que està documentada la seua presència des d'èpoques re-

els factors socials són la principal relació de causalitat en l'aparició d'individus malalts».

No volem concloure aquest succint i insuficient repàs del continguts més destacables sense citar dues ponències que, al nostre parer, reflecteixen fidelment l'esperit del XII Congrés. La primera, «Malalts i professionals. Aspectes sòcio-culturals de

400 congressistes a la Pèrgola de Castelló de la Plana

catalana. Aquesta fitxa individualitzada i interdisciplinària potencia l'assistència primària i els seus professionals, especialment el metge de capçalera; permet encetar un procés de desmedicació i desburocratització, en la mesura que acostia els serveis a l'individu, racionalitzant-los; i és un instrument operatiu que pot estructurar la demanda de participar plenament en el treball en equip que fan certs col·lectius sanitaris, com demostra la mateixa composició del grup que l'ha feta possible.

Dins d'una línia que presta una atenció preferent a les malalties de la conducta caldria incloure

motes. Al mateix temps, va remarcar la importància decisiva per a la seua gènesi que tenen els factors ambientals patògens —va esmentar extensament el tabac—, i com uns programes d'higiene ambiental podrien reduir la incidència del càncer a la meitat.

Des d'un prisma diferent i, fins i tot, antagònic, el Director General de la Salut de la Generalitat Valenciana, Ferran Martínez, va presentar el seu llibre *Assaig sobre salut comunitària*, en el qual considera la malaltia «com un procés col·lectiu que resulta d'una confrontació de classes socials, i que es manifesta pel caràcter diferencial del patró epidemiològic: ací,

l'atenció sanitària», afegeix al seu interès intrínsec estar redactada per un equip pluridisciplinar compost de 4 metges, 1 sociòleg, 6 assistents socials, 2 infermeres i 1 antropòleg. L'altra, «Efectes de la desocupació laboral sobre la salut», d'Oriol Ramis, és de més fàcil accés ja que està publicada en el llibre *Atur i Societat*, editat per la Generalitat catalana, i també presentat en el decurs del Congrés. En qualsevol cas, vos recomanem la lectura profitosa del llibre de ponències editat conjuntament per l'Institut d'Estudis Catalans i la Institució Alfons el Magnànim. S'ho val.